

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Науково-дослідний центр педагогічного краєзнавства
Центр соціальної та освітньої інтеграції «Без бар'єрів»
Школа передового досвіду «Школа соціальних знань»
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
Рівненський державний гуманітарний університет
Науково-методичний центр інноваційних технологій виховного процесу НАПН України
Кафедра теорії та методики виховання
Харківська гуманітарно-педагогічна академія
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Умань - 2020

Редакційна колегія:

- Коляда Н.М.** – проректор з інноваційних досліджень та європейської інтеграції, доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;
- Кравченко О.О.** – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;
- Албул І.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку

Вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини (протокол № 12 від 22 квітня 2020 року)

Актуальні проблеми підготовки фахівців соціальної сфери : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Умань, 21 квітня 2020р.) / [ред. кол. : Коляда Н.М. та ін.]. – Умань : Візаві, 2020. – 124 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми підготовки фахівців соціальної сфери», що відбулася в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2020

З М І С Т

Алексєєнко Т.	КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОРІЄНТИРИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО РОБОТИ З ВИМУШЕНИМИ ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМИ В УКРАЇНІ	6
Бондаренко Г.	ВИХОВНА РОБОТА НА ФАКУЛЬТЕТІ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ	10
Волобуєва О.	ПРОБЛЕМАТИКА ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ ЩОДО ДОТРИМАННЯ РІВНИХ ПРАВ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ	14
Гайдрик К.	ДЕРЖАВНА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ	16
Загоруйко В.	ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ПІДХОДУ	20
Загорулько Л.	СУТНІСТЬ ТА ХІД ІНДИВІДУАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ З КЛІЄНТОМ У МЕТОДІ ТРАНЗАКТНОГО АНАЛІЗУ	22
Іващенко Н.	СФЕРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В МЕДИЧНІЙ СФЕРІ	25
Калюженко А.	ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ДО РОБОТИ З МОЛОДДЮ В УКРАЇНІ	29
Карпич І.	СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДИТИНИ В НЕПОВНІЙ СІМ'Ї	32
Коваль І.	ІНКЛЮЗИВНИЙ ТУРИЗМ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ	35
Коломієць Л.	ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ В НЕБЛАГОПОЛУЧНИХ СІМ'ЯХ	38
Коляденко С.	ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТИВНИХ МЕТАФОРІЧНИХ АСОЦІАТИВНИХ КАРТ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	41
Комар К.	ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	45
Конончук А. Пінчук А.	ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ В УКРАЇНІ	50
Копилець К. Оксенюк О.	ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СИСТЕМІ	53

Котлова Л. Котловий С.	ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЧЕСНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ В ДОРΟΣЛОМУ ВІЦІ	55
Кочубей Т.	КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «СОЦІАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ»	59
Кравченко О.	СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЖІНОК ІЗ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ	61
Левандовська І. Вовк М.	ОСВОЄННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ	65
Матейчук О.	ПОНЯТТЯ ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ	67
Матрос О.	ЗМІСТ ТА СУТНІСТЬ ІДЕОЛОГІЇ «ФІЛОСОФІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ»	70
Мельник Л.	СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ПРОЦЕСІ ЇХ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ	73
Молоченко І.	ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЗАСОБАМИ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ	75
Моргай Л.	ПРОФЕСІЙНІ ОБОВ'ЯЗКИ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА В РОБОТІ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ	77
Надюк А. Нечипорук Л.	СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА І ЗАХИСТ ОСОБИСТОСТІ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ	81
Овечко М. Оксенюк О.	ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА ЗАКЛАДУ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ІЗ ГРОМАДОЮ	84
Овчарова О.	СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК ВИД СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	87
Онищук О. Нечипорук Л.	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З БЕЗПРИТУЛЬНИМИ ДІТЬМИ	89
Песоцька Ю.	МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	92
Підвальна Ю.	РАННЄ МАТЕРИНСТВО І БАТЬКІВСТВО ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	94
Роєнко С.	НОРМАТИВНО-ЗАКОНОДАВЧЕ ПІДґРУНТЯ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ	97

Саранча І. Пастух Н.	СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ЦЕНТРАХ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ ПСИХОФІЗИЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ РОЗВИТКУ	101
Сендецька О.	СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СІМЕЙ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ В РОБОТІ ФАХІВЦІВ ЦЕНТРІВ РЕАБІЛІТАЦІЇ	103
Скочко М.	ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ВРАЗЛИВИМ КАТЕГОРІЯМ НАСЕЛЕННЯ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ	106
Степаненко О.	ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	108
Федорова О.	ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ТА БУЛІНГ	112
Шевчук О. Сергієнко А.	ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ГАРМОНІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З КЛІЄНТОМ	109

невербальну знакову систему, звичаї і традиції, багато з яких свято шануються. При всій їх схожості в основі – повага до старших, надання допомоги слабким і їх захист, вміння триматися з гідністю – прояв їх може бути різним. І соціальному працівнику, щоб випадково не потрапити в незручне становище, слід вивчати традиції і звичаї того народу, з представниками якого він працює [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери: 2-е видання Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. 536 с.
2. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / упорядники : С. Я. Харченко, М. С. Кратінов, Л. Ц. Ваховський та ін. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 408.
3. Олійник К. С. Професійна етика та спілкування в соціальній роботі. [Електронний ресурс]. –Режим доступу : [file:///C:/Users/Викуха/Downloads/Стаття%20Олійник%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/Викуха/Downloads/Стаття%20Олійник%20(4).pdf).
4. Павлишина Н. Зміст професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з людьми похилого віку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=3304.
5. Про затвердження нової редакції кваліфікаційної характеристики посади «соціальний працівник» (наказ Міністерства праці та соціальної політики України № 274 від 24.07.2006). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-info.biz/legal/basect/ua-dmwiut.htm>.
6. Соціальна робота з людьми похилого віку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://works.doklad.ru/view/36xRDjtXwuQ.html>.

**Ангеліна Надюк
Любов Нечипорук**

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА І ЗАХИСТ ОСОБИСТОСТІ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

В умовах нинішньої складної соціально-економічної ситуації в Україні особливо гостро постала проблема соціального захисту і підтримки людей, які їх потребують. Соціальна підтримка і захист - складова соціальної політики України, і в організації та реалізації опирається на Закон України «Про соціальні послуги». Згідно нього соціальні послуги поділяються на:

1) соціальну профілактику - запобігання виникненню складних життєвих обставин;

2) соціальну підтримку - сприяння подоланню особою/сім'єю складних життєвих обставин;

3) соціальне обслуговування - мінімізацію для особи/сім'ї негативних наслідків складних життєвих обставин [2].

А.Й. Капська зазначає, що соціальна підтримка – це комплекс заходів держави, які реалізуються не лише державними організаціями, а й громадськими, благодійними та комерційними та передбачають активну участь людини у зміні власних життєвих обставин. Вона тлумачить термін «захист» як тривалий патронаж держави над особистістю, що провокує формування споживацького настрою в тих, хто знаходиться під «захистом». На противагу соціальному захисту, соціальна підтримка передбачає активну участь самої людини у вирішенні власних проблем, використання засобів самодопомоги [1].

Соціальна підтримка може бути таких видів:

- допомога малозабезпеченим сім'ям на виховання дітей;
- підтримка непрацездатних громадян;
- соціальна підтримка та обслуговування громадян похилого віку та інвалідів;
- соціальне обслуговування окремих категорій громадян (одиноких осіб, дітей-сиріт тощо);
- соціальна підтримка біженців.

Технологія соціальної підтримки має так звану «мережу соціальної підтримки» - комплекс взаємопов'язаних відносин соціального працівника з клієнтом, що забезпечує стійкі моделі взаємодії та міжособистісних стосунків. Одним із завдань соціальної роботи з сім'ями, які опинилися у СЖО, є формування мережі соціальної підтримки, яка б була безпечною, викликала довіру і в подальшому давала насагу родині у розв'язанні життєвих негараздів. На формування мережі соціальної підтримки спрямовані діагностичні методики, що дозволяють виявити зовнішні ресурси сім'ї: окремих осіб або соціальні інституції, які можуть надати необхідну матеріальну, інформаційну, моральну допомогу, незалежно від діяльності державних органів і спеціалістів. Враховуючи обмежені можливості державних установ, зокрема, центрів соціальних служб, надавати необхідну соціальну допомогу сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах, особливо що стосується сільської

місцевості, використання ресурсів громади є перспективним напрямом у роботі центрів соціальних служб та місцевих органів виконавчої влади [2].

Також до підвидів соціальної підтримки науковці відносять:

1. Матеріальну – це виплати, пенсії, різні компенсації для держави, забезпечення продуктами харчування, медикаментами, одягом Матеріальна підтримка особам та сім'ям, які опинилися у СЖО надається у вигляді адресної соціально-економічної допомоги, соціального обслуговування, соціально-економічних послуг.

2. Психологічну – спрямована на мобілізацію внутрішніх ресурсів клієнта, з метою зміни уявлення про безвихідь його становища, формування впевненості та мотивації щодо подолання почуття тривоги, психологічних комплексів. Вона може здійснюватися через надання психологічних консультацій з метою покращення мікроклімату сім'ї, збереження психологічного здоров'я членів сім'ї, набуття впевненості в своїх силах, адаптація до середовища.

3. Педагогічну – орієнтована на превентивну та оперативну допомогу дітям, сім'ї шляхом надання їм необхідної соціально-педагогічної інформації, проведення просвітницьких заходів, консультацій, бесід тощо.

4. Правову – здійснюється шляхом надання юридичних консультацій, проведення бесід з питань чинного законодавства, гарантій та пільг, здійснення заходів, спрямованих на захист прав та інтересів членів сім'ї, захист прав дітей, оформлення правових документів, представництво інтересів тощо [3].

Підводячи підсумки, можна сказати, соціальна підтримка може мати найрізноманітніші види: від надання кредиту до організації громадських робіт. Але при цьому обов'язково повинні дотримуватися дві вимоги: конкретний і адресний характер допомоги, надання її тим, хто її дійсно потребує. Форми соціальної підтримки залежать від проблем, з якими стикнулася окрема людина чи сім'я та рівня готовності їх до зміни життєвих обставин Соціальний працівник має лише підштовхнути сім'ю чи окрему особистість до вирішення своєї життєвої проблеми, а не вирішувати її замість самої людини, тоді роботу соціального працівника можна назвати кваліфікованою та ефективною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Капська А.Й. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями : [навч.-метод. посібник] / А.Й. Капська, І.В. Пеша, О.Ю. Міхеєва, М.Г. Соляник. – К. : Видавничий дім «Слово», 2015. – 328 с.

2. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII//Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 18, ст.73. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.

3. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями. Форми та методи соціальної підтримки сімей . - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/sotsiologiya/formi_metodi_sotspidtrimki_simey.

Марина Овечко
Оксана Оксенюк

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА ЗАКЛАДУ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ІЗ ГРОМАДОЮ

Актуальність дослідження. Освіта взагалі та будь-який заклад освіти не можуть і не повинні існувати відокремлено від життя громади. Адже участь школи, її вихованців у громадському житті є вкрай необхідною: у здобувачів освіти формується активна громадянська позиція, відповідальність за власне життя, за добробут і розвиток своєї громади. Так само і громада, її діяльність має вливатися в життя школи. Заклад загальної середньої освіти повинен розвиватися як осередок поступу громади, здійснювати соціальні проекти та проводити волонтерські акції для місцевої громади; спільно із громадськістю планувати розвиток закладу на перспективу; залучати батьків як представників громади до управління школою; розвивати учнівське самоврядування та посилювати роль батьківського комітету й інших самоврядних структур батьків, учнів, вчителів, громадських організацій. Тобто, загальноосвітня школа має бути не лише місцем для навчання дітей, а й осередком активності громади [2].

Мета дослідження: виявити теоретико-практичні основи соціального партнерства закладу середньої освіти із громадою.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 21.04.2020 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. 7,55
Тираж 100 прим. Замовлення № 2558

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
20300, м. Умань, вул. Садова, 2
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2521 від 08.06.2006.
тел. (04744) 4-64-88, 4-67-77, (067) 104-64-88
vizavi-print.jimdo.com
e-mail: vizavisadova@gmail.com